

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

เกษตรศาสตร์เป็นสาขาใหม่ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Parker 1967: 11) ที่นำเอาทฤษฎีและแนวความคิดของสาขาต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ เช่น เคมีกับยาฆ่าแมลง ยากำจัดศัตรูพืช สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ มีหลายสาขาทั้งที่เป็นสาขาดั้งเดิม เช่น ปฐพีวิทยา ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับดิน โรคพืช และยังมีสาขาวิชาใหม่ ๆ ทางการเกษตรเพิ่มขึ้น เช่น วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางการอาหาร สังคมวิทยาชนบท ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติและความเห็นของชาวชนบทในการรู้จักใช้เทคนิคหรือเครื่องมือในการเพาะปลูก การปรับปรุงการประกอบอาชีพ ตลอดจนศึกษาถึงการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนทัศนคติ ความรู้ หรือประสบการณ์ซึ่งกันและกัน (ประดิษฐ์ มัชฌิมา ๒๕๒๒: ๖) การจัดการที่ดิน ฯลฯ (Maltha 1972: 170-177)

ในการเรียนการสอนสาขาเกษตรศาสตร์ รวมทั้งการวิจัย อาจารย์ย่อมต้องอาศัย เอกสาร สิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือ เอกสารประกอบการสอน บทความจากวารสาร สิ่งพิมพ์ ทั้งของหน่วยงานรัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร นอกจากนี้ อาจารย์จะมีหน้าที่สอนแล้ว ยังมีหน้าที่ผลิตผลงานทางวิชาการเพื่อปรับปรุงความรู้และนำผลงานทางวิชาการเผยแพร่สู่ชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ด้วย ไม่ว่าจะเป็นการเขียนตำรา เอกสารประกอบการเรียนการสอน การเขียนบทความ วารสาร การทำวิจัย

สำหรับการทำวิจัยศึกษาค้นคว้าสาขาวิชาเกษตรศาสตร์แต่ละประเทศส่วนใหญ่ ดำเนินงานวิจัยโดยหน่วยงานรัฐบาล และมีบางส่วนดำเนินงานโดยหน่วยงานเอกชนซึ่งมุ่งด้านอุตสาหกรรมการเกษตร (Agro-Industry) ลักษณะของการวิจัยทางการเกษตรจะเน้นทำการวิจัยเพื่อแก้ปัญหา (Problem-Oriented Research) การเกษตรของเกษตรกรโดยอาศัยหลักวิชาการและจากนโยบายการวิจัยทางสาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยาในระยะ ๕ ปี

ข้างหน้า ของคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เป็นการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร การขจัดความยากจน ของอาชีพเกษตรกร การสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศไทยโดยการแก้ปัญหาทางการเกษตรเป็นหลัก (เจริญ จันทลักษณ์ ๒๕๑๙:๙-๑๐) เมื่อหน่วยงานของรัฐบาลทำการวิจัยเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะนำผลการวิจัยจัดพิมพ์และเผยแพร่ไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ต้องการข้อสนเทศในระดับต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการศึกษา ได้แก่ นักศึกษา อาจารย์ หรือในระดับท้องถิ่น เช่น เกษตรกรตำบล เกษตรกรอำเภอ และผู้ผลิตโดยตรง คือ เกษตรกร (Maltha 1972:171) เพื่อเกษตรกรจะได้ นำความรู้ไปแก้ไขปัญหาที่เกษตรกรประสบในการเพาะปลูกพืชได้ โดยเฉพาะเรื่องวิธีป้องกันแมลงและกำจัดโรคพืช (วิรัช คงคะจันทร์ ๒๕๒๔:๑๘) ผลงานที่จัดทำโดยหน่วยงานของรัฐบาลเหล่านี้ย่อมน่าเชื่อถือได้ ซึ่งโดยทั่วไปเรียกว่า สิ่งพิมพ์รัฐบาล (เกื้อกุล วิชชุฑาทกุล ๒๕๒๔:๘๒-๘๓)

นอกจากนี้ จากรายงานการวิจัยของเบนฟา เอ็ม ตายาโอ (Benefa M. Dayao) เรื่องทัศนคติและการยอมรับของนักสารนิเทศและผู้ใช้ต่อลักษณะต่าง ๆ ของธนาคารข้อมูล การเกษตรแห่งเอเชียพบว่า ผลของการวิจัยที่ทำในมหาวิทยาลัย สถาบันทดลองเกษตรกรรม หรือสถาบันการวิจัยเกษตรอื่น ๆ มีความสำคัญมากเป็นอันดับแรก คิดเป็น ๓๔.๒ เปอร์เซ็นต์ (Dayao 1978:46) โดยเฉพาะประเทศไทย มหาวิทยาลัย สถาบันทดลองเกษตรกรรม หรือสถาบันการวิจัยเกษตรอื่น ๆ ส่วนมากเป็นของรัฐย่อมต้องมีการพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยออกมาสำหรับมหาวิทยาลัยอาจารย์ผู้ทำวิจัยหรือนักวิจัยต้องอาศัยผลงานวิจัยที่มีผู้ทำการศึกษาเป็นแนวทางการทำวิจัย ผลการวิจัยทางการเกษตรไม่ว่าจะออกมาในรูปแบบบทความ วารสาร รายงานย่อ ผลการวิจัย ส่วนใหญ่จะได้จากกรม กองต่าง ๆ รวมทั้งสถาบันทดลองเกษตรกรรมที่ขึ้นอยู่กับกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ และสถาบันการศึกษาชั้นสูงที่มีการเรียนการสอนทางการเกษตร เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ คณะเกษตรศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หรือคณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นต้น

สิ่งพิมพ์ที่หน่วยงานเหล่านี้จัดพิมพ์ขึ้นแต่ละปีมีจำนวนมาก แต่ยังไม่แพร่หลาย และจากการศึกษาของ วันทณีย์ โกวิทาทกูร เรื่อง ระบบรายงานเอกสารประเพณีวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งจัดพิมพ์โดย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม และสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทย จำนวนสิ่งพิมพ์รัฐบาลสาขาเกษตรศาสตร์ที่จัดพิมพ์ขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๗-๒๕๒๑ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดพิมพ์ในรูปแบบหนังสือ ๑,๗๘๕ รายการ วารสาร ๑๑๔ รายการ (วันทณีย์ โกวิทาทกูร ๒๕๒๓: หน้า บทคัดย่อ ง.) สิ่งพิมพ์รัฐบาลจำนวนนี้แจกจ่ายไปตามกรมกองและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ โดยผ่านห้องสมุด หรือส่งไปตามภาควิชาต่าง ๆ แต่ไม่มีการรายงานผลว่า มีการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพราะการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลย่อมขึ้นอยู่กับความทันสมัยและความสำคัญในเนื้อหาของสิ่งพิมพ์ รวมทั้งความต้องการของผู้ใช้ด้วย

เกี่ยวกับความต้องการของผู้ใช้ จากรายงานการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาห้องสมุดการเกษตรในหัวข้อ ความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด เกี่ยวกับสิ่งพิมพ์และสื่อการศึกษา เน้นการวิจัยค้นคว้าทางการเกษตร โดยเฉพาะสาขาสัตวบาล สิ่งพิมพ์ที่ใช้เสนอในการวิจัยพอสรุปได้ คือ วารสาร ข่าวสาร สารสังเขปย่อผลการวิจัย รายงานการประชุม รายงานการศึกษาเฉพาะกรณี และอื่น ๆ (จรัญ จันทลักษณ์ ๒๕๒๔: ๑-๒) สิ่งพิมพ์เหล่านี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรตั้งที่ได้กล่าวมาแล้วได้ทำการผลิตออกมาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเผยแพร่ข้อสนเทศทางการเกษตร แต่การเรียนการสอนวิชาเกษตรมีหลายสาขา อาจารย์ย่อมมีความต้องการใช้แตกต่างกัน วิทยานพนธ์ เรื่องนี้จึงมุ่งศึกษาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล ของอาจารย์คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยศึกษาจากเอกสารอ้างอิงที่อาจารย์ใช้ประกอบการผลิตผลงานทางวิชาการ เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการปรับปรุง การจัดหา การเก็บรวบรวม และบริการของห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ให้สามารถสนองความต้องการของอาจารย์และผู้ใช้ห้องสมุดอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. ศึกษาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของอาจารย์ ในด้าน
 - ก. ประเภทสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ใช้
 - ข. อายุของสิ่งพิมพ์รัฐบาล
 - ค. จำนวนสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ใช้ในการอ้างอิง
๒. ศึกษาการค้นหาสิ่งพิมพ์รัฐบาล
๓. ศึกษาปัญหาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล
๔. รวบรวมบรรณานุกรม ผลงานทางวิชาการและบรรณานุกรมสิ่งพิมพ์รัฐบาล ที่ได้รับการอ้างอิงท้ายผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ ตั้งแต่ปี ๒๕๒๐-๒๕๒๔

สมมติฐานของการวิจัย

๑. อาจารย์ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลเป็นเอกสารอ้างอิงในการผลิตผลงานทางวิชาการ น้อย
๒. อาจารย์ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลประเภทรายงานผลการวิจัย สถิติทางการเกษตร เป็นส่วนมาก
๓. อายุของสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่อาจารย์ใช้มีอายุไม่เกิน ๕ ปี
๔. อาจารย์มีปัญหาและความต้องการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลที่แตกต่างกัน ในด้าน
 - ๔.๑ จำนวนของสิ่งพิมพ์รัฐบาลในสาขาที่ต้องการ
 - ๔.๒ ความทันสมัยของสิ่งพิมพ์รัฐบาล
 - ๔.๓ คู่มือช่วยค้นหาสิ่งพิมพ์รัฐบาล
 - ๔.๔ ประเภทสิ่งพิมพ์รัฐบาล

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของคณาจารย์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ จำนวน ๔๖ คน โดยศึกษาจากผลงานทางวิชาการของอาจารย์ใน

รูปแบบต่าง ๆ เช่น ตำรา เอกสารประกอบการสอน งานวิจัย บทความ วารสาร และ สิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ ในช่วงปี ๒๕๒๐-๒๕๒๔ จำนวน ๒๗๖ รายการ

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

สิ่งพิมพ์รัฐบาล คือ สิ่งพิมพ์ที่จัดพิมพ์โดยหน่วยราชการ หรือหน่วยราชการเป็นผู้ ออกค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์ โดยไม่คำนึงว่าผู้จัดพิมพ์จะเป็นหน่วยราชการหรือเอกชน (Johansson 1982: 394) ลักษณะรูปลักษณ์ของสิ่งพิมพ์รัฐบาลอาจจะออกมาในลักษณะที่เป็น วารสาร หนังสือ หนังสือพิมพ์ ภาพโฆษณา แผ่นปลิว เป็นต้น ส่วนสาระในเล่มอาจจะ เป็นรายงานการปฏิบัติงาน เอกสารการวิจัย บทความทางวิชาการ บันทึกการบริหารงาน สถิติข้อมูล คำชี้แจง คำแนะนำ รวมสุนทรพจน์ ประมวลระเบียบข้อบังคับ นอกจากนี้ สิ่งพิมพ์รัฐบาลยังรวมสิ่งพิมพ์ของสหประชาชาติด้วย (Robert 1949: 26)

ผลงานทางวิชาการแบ่งได้ดังนี้ คือ (สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย ๒๕๒๔: ๒๔-๒๕)

๑. ตำรา หมายถึง เอกสารที่ใช้ในการเรียนวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะที่ ได้เรียบเรียงอย่างมีระบบ เช่น ประกอบด้วยคำนำ สารบัญ เนื้อเรื่อง สรุป และการ อ้างอิง โดยจะต้องมีเนื้อหาสาระอย่างละเอียด ครบถ้วนหรือส่วนหนึ่งของวิชาที่ตน เชี่ยวชาญ จะพิมพ์เป็นโรเนียวก็ได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นหลักในการเรียนการ สอนตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย

๒. เอกสารประกอบการสอน หมายถึง เอกสารหรืออุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการ การสอนวิชาใดวิชาหนึ่งตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย มีลักษณะเป็นเอกสารหรืออุปกรณ์ที่ เกี่ยวข้องในวิชาที่ตนสอน ประกอบด้วยหัวข้อคำบรรยาย (มีรายละเอียดประกอบพอ สมควร) และอาจมีสิ่งต่อไปนี้เพิ่มขึ้นอีกก็ได้ เช่น รายชื่อบทความหรือหนังสืออ่าน ประกอบ บทเรียบเรียงคัดย่อ เอกสารที่เกี่ยวข้อง แผนภูมิ (chart) แถบเสียง (tape) หรือ ภาพเลื่อน (slide) ฯลฯ เป็นต้น

๓. เอกสารคำสอน หมายถึง เอกสารคำบรรยายหรืออุปกรณ์ที่ใช้สอนวิชาใด วิชาหนึ่งตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย มีเนื้อหาสาระคำสอนที่มีความสมบูรณ์กว่าเอกสาร

ประกอบการสอน ถ้าเป็นเอกสารจะพิมพ์เป็นโรเนียวก็ได้ แต่ต้องทำเป็นรูปเล่ม

๔. บทความทางวิชาการ หมายถึง เอกสารซึ่งเรียบเรียงจากผลงานทางวิชาการของตนเองหรือของผู้อื่น ในลักษณะที่เป็นการวิเคราะห์ วิจัย หรือ เสนอแนวความคิดใหม่ ๆ จากพื้นฐานทางวิชาการนั้น ๆ

๕. ผลงานวิจัย หมายถึง ผลงานค้นคว้าอย่างมีระบบและมีความมุ่งหมายอย่างแน่นอนเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือหลักการบางอย่างที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการ หรือการนำวิชาการนั้นมาประยุกต์ มีลักษณะเป็น เอกสารที่มีรูปแบบของการวิจัยตามหลักวิชาการ กล่าวคือ จะต้องมีการกำหนดปัญหาที่ชัดเจน สมเหตุ สมผล ระบุวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนแน่นอน มีการตั้งสมมติฐาน รวบรวมข้อมูล พิจารณาวิเคราะห์ ตีความ และสรุปผลการวิจัยที่สามารถให้คำตอบหรือบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ สำหรับผลงานวิจัยที่ยาวมากไม่สามารถตีพิมพ์เผยแพร่ได้ทั้งฉบับก็ให้ตีพิมพ์ในรูปของรายงานฉบับย่อที่มีข้อความสำคัญครบถ้วน (ไม่ใช่บทคัดย่อประเภท Abstract) ลงในวารสารหรือรายงานการประชุมทางวิชาการ (Proceedings) ที่เชื่อถือได้ หรือเป็นที่ยอมรับในวงการวิชาการหรือวิชาชีพสาขานั้น

๖. ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น หมายถึง ผลงานอย่างอื่นที่ไม่ใช่เอกสารประกอบการสอน เอกสารคำสอน ตำรา บทความทางวิชาการ หรือผลงานวิจัย โดยปกติหมายถึง สิ่งประดิษฐ์หรืองานสร้างสรรค์ที่มีคุณค่า เช่น เครื่องทุนแรง ผลงานด้านศิลปะ ฯลฯ ผลงานทางวิชาการดังกล่าวอาจบันทึกเป็นภาพยนตร์หรือแถบเสียง ฯลฯ ก็ได้

ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่นที่เสนอมานั้นจะต้องผ่านการพิสูจน์หรือมีหลักฐานรายละเอียดต่าง ๆ ประกอบ แสดงให้เห็นคุณค่าของผลงานว่าได้มาตรฐานของตำแหน่งทางวิชาการในระดับ ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ หรือผู้ช่วยศาสตราจารย์ แล้วแต่กรณี

อายุเอกสาร หมายถึง จำนวนปีของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง ซึ่งแบ่งตามกลุ่มอายุ ๕ กลุ่ม คือ ๐-๕; ๖-๑๐; ๑๑-๑๕; ๑๖-๒๐; และ ๒๐ ปีขึ้นไป (Laborie and Halperin 1976: 271-283) วิธีการคิดโดยเอาปีที่พิมพ์ของสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ได้รับการอ้างอิงหักออกจากปีที่พิมพ์ของผลงานทางวิชาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ศึกษาค้นคว้าจาก หนังสือ วารสาร เอกสาร ตลอดจนสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

๒. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์รัฐบาลของห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยวิธีการสำรวจและสัมภาษณ์บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

๓. รวบรวมบรรณานุกรมผลงานทางวิชาการของอาจารย์ และบรรณานุกรมสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ใช้ในการอ้างอิงผลงานทางวิชาการ รวมทั้งศึกษาเอกสารอ้างอิงท้ายผลงานทางวิชาการ ปี ๒๕๒๐-๒๕๒๔

๔. ศึกษาปัญหาการใช้และวิธีการค้นหาสิ่งพิมพ์รัฐบาล โดยออกแบบสอบถามเกี่ยวกับ

- ๔.๑ แหล่งที่ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล ได้แก่ ห้องสมุด
- ๔.๒ ปริมาณการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลโดยประมาณ ใน ๑ ปี
- ๔.๓ ปัญหาในการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล
- ๔.๔ วิธีการค้นหาสิ่งพิมพ์รัฐบาล
- ๔.๕ ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์รัฐบาล

๕. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Science) จากสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

๑. ทราบลักษณะและประเภทของสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่อาจารย์ใช้ในการผลิตผลงานทางวิชาการ

๒. ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล

๓. นำผลจากการศึกษามาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานสิ่งพิมพ์รัฐบาลของห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ให้สอดคล้องกับความต้องการ

ของ คณาจารย์ เพื่อผลิตผลงานทางวิชาการต่อการเรียนการสอนและการทำวิจัยต่อไป

๔. เผยแพร่ผลงาน เพื่อให้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์รัฐบาลด้านอื่น ๆ เช่น การใช้ข้อสนเทศจากสิ่งพิมพ์รัฐบาล เพื่อการวิจัยในสาขาใดสาขาหนึ่ง เป็นต้น

๕. รวบรวมบรรณานุกรมผลงานทางวิชาการและรายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ได้รับการอ้างอิงท้ายผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ เพื่อ เป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

จากการสำรวจรายงานการวิจัย ไม่ปรากฏว่ามีการศึกษาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของอาจารย์โดยตรง มีแต่ศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุด หรือปัญหาการใช้ห้องสมุดของอาจารย์ ซึ่งมีการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลเกี่ยวข้องอยู่บ้าง เป็นเพียงบางส่วน สำหรับการศึกษเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์รัฐบาลนั้น วรณี รัชรงค์กุล (๒๕๑๑: หน้าบทคัดย่อ ค.) ได้ศึกษาการจัดเก็บสิ่งพิมพ์รัฐบาลของไทย โดยศึกษาด้านการจัดพิมพ์ การเผยแพร่ การจัดเก็บ และการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาล ทั้งของไทยและต่างประเทศ พร้อมทั้งเสนอแนะระบบวิธีการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยโดยเทียบเคียงกับระบบวิธีการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลต่างประเทศที่ได้วางระบบวิธีการจัดไว้แล้วเป็นอย่างดี นำมาใช้ เป็นแนวทางการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย

สำหรับการศึกษาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของอาจารย์นั้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุด หรือปัญหาในการใช้ห้องสมุด วัสดุห้องสมุด เพื่อประกอบการวิจัย การเขียนตำราของอาจารย์ นักวิจัยในสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ซึ่งมีดังนี้คือ จารุพร สัทธาธิก (๒๕๑๕: หน้าบทคัดย่อ จ.) ได้ทำการศึกษาปัญหาการใช้หนังสือวัสดุห้องสมุด เพื่อประกอบการวิจัย การเขียนตำราของอาจารย์ นักวิจัยในสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ผลการศึกษา พบว่า นักวิจัยใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลมากเป็นอันดับสามรองจากตำรา วารสาร และหนังสือพิมพ์ มีการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลภาษาไทยคิดเป็นร้อยละ ๗๐.๔๙ ภาษาอังกฤษร้อยละ ๒๙.๕๑ และพบปัญหาในการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล คือ ไม่สามารถค้นคว้า

สิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ต้องการได้ เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยของ จิตรรา ทับแสง (๒๕๑๘: หน้าบทคัดย่อ จ.) ซึ่งศึกษาปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดประกอบการวิจัยวิชา บรรณารักษศาสตร์ พบว่า ผู้ทำการวิจัยใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลเป็นอันดับสองรองจาก หนังสือ เฉพาะวิชาทางบรรณารักษศาสตร์ และมีปัญหาเช่นเดียวกัน คือ ไม่มีรายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาล ที่สมบูรณ์ สิ่งพิมพ์รัฐบาลเก่าและล้ำสมัย ส่วนงานวิจัยของ ฌีณา สวัสดิ์สรรพ (๒๕๒๒: ๑๔๓) ทำการวิจัยสำรวจการใช้ทรัพยากรห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อประกอบการ สอนของคณาจารย์ ผลการวิจัยในส่วนของสิ่งพิมพ์รัฐบาลเมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัย ของ จิตรรา ทับแสง (๒๕๑๘: หน้าบทคัดย่อ จ.) จะพบแต่เพียงปัญหาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล กล่าวคือ ไม่มีคู่มือช่วยค้นหาเรื่องที่ต้องการใช้ คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๘๖ ห้องสมุดจัดแยก สิ่งพิมพ์รัฐบาลออกจากหนังสือทั่วไป แต่ไม่ได้จัดหมวดหมู่ ทำให้ยากแก่การค้นหา คิดเป็น ร้อยละ ๕.๕๒ ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาของ สุจิตรา เฟื่องวรรณะ (๒๕๒๔: ๗๒) ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรห้องสมุดเพื่อ งานวิจัยและงานเขียนของคณาจารย์ คณะ เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า คณาจารย์ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียน และ/หรือกำลังทำ ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลมากเช่นเดียวกับหนังสือตำราภาษาอังกฤษ หนังสืออ้างอิง ภาษาต่างประเทศ วารสารภาษาต่างประเทศ แต่ไม่ปรากฏปัญหาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล ของอาจารย์เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ ฌีณา สวัสดิ์สรรพ (๒๕๒๓: ๑๔๓) แต่ประการใด

สรุป โดยทั่วไปการศึกษาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของอาจารย์โดยตรงในประเทศ ไม่มีผู้ทำการศึกษาโดยตรง มีแต่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุด เพื่อ ประกอบการเขียนตำรา การทำวิจัย และประกอบการสอนของอาจารย์และนักวิจัยในสาขา สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เท่านั้น

งานวิจัยต่างประเทศ

มีงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสิ่งพิมพ์รัฐบาลดังนี้ คือ แมคคาگی และเพอร์เชล (McCaghy and Purcell, 1972: 8-11) ได้ศึกษารูปแบบการใช้สิ่งพิมพ์ รัฐบาลของอาจารย์ที่ห้องสมุดรับฝากและรวบรวมสิ่งพิมพ์รัฐบาล ปรายเบเกอร์ ของ มหาวิทยาลัย เคส เวสเทอร์น รีเสอร์ฟ (Freiberger Depository Library at

Case Western Reserve University) เพื่อที่จะนำข้อมูลมากำหนดการดำเนินงาน
 สิ่งพิมพ์รัฐบาลในอนาคต การศึกษาครั้งนี้มุ่งจะตอบคำถามที่ว่า จำนวนเปอร์เซ็นต์ที่อาจารย์
 ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล ความบ่อยครั้งในการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล วิธีการค้นหาสิ่งพิมพ์รัฐบาล และ
 ความพึงพอใจของอาจารย์ที่ได้รับบริการจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุดในการช่วยค้นหาสิ่งพิมพ์
 รัฐบาล มีการส่งแบบสอบถามไปให้อาจารย์ ๑ ใน ๓ ของอาจารย์ทั้งหมด ทางสาขา
 สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างมีระบบจากทำเนียบนามของอาจารย์
 โดยไม่รวมสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ เพราะห้องสมุดฟรายเบเกอร์ เป็นห้องสมุดทางสังคม-
 ศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีสาขาวิชาสาขาน้อย มีผู้ได้รับแบบสอบถาม ๑๑๖ คน ตอบ
 แบบสอบถามสมบูรณ์คืนมา ๑๐๓ คน คิดเป็น ๘๘ เปอร์เซ็นต์

ผลการวิจัย พบว่า อาจารย์ ๑ เปอร์เซ็นต์ ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล ๒-๓ ครั้ง ใน ๑
 เดือน ๑๔ เปอร์เซ็นต์ (๑๔ คน) ใช้ ๑-๒ ครั้ง ใน ๑ เดือน ๒๓ เปอร์เซ็นต์ (๒๔
 คน) ใช้ ๑-๒ ครั้ง ใน ๑ ปี ๖๒ เปอร์เซ็นต์ (๖๔ คน) ไม่ได้ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล ๒๑
 คน ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลจากห้องสมุดแห่งอื่น ๒๔ คน ได้รับสิ่งพิมพ์รัฐบาลเป็นของตนเอง
 ๒๔ เปอร์เซ็นต์ ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลในห้องสมุดแห่งอื่น ๓๒ เปอร์เซ็นต์ ได้รับสิ่งพิมพ์รัฐบาล
 เป็นของตนเอง ๑๔ เปอร์เซ็นต์ ไม่รู้ว่ามีสิ่งพิมพ์รัฐบาลในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ๒๔
 เปอร์เซ็นต์ ไม่คุ้นเคยกับการจัดสิ่งพิมพ์รัฐบาลในห้องสมุด

ค่าความสัมพันธ์ของการใช้ห้องสมุดกับการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล ปรากฏว่า ๘๗
 เปอร์เซ็นต์ของผู้ใช้ห้องสมุด เป็นประจำไม่เคยใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล เกี่ยวกับความต้องการ
 ความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ปรากฏว่า ๒๘ เปอร์เซ็นต์ (๑๑ คน) ต้องการ
 ความช่วยเหลือ ๒๕-๕๐ เปอร์เซ็นต์ของเวลา ๓๖ เปอร์เซ็นต์ (๑๔ คน) ต้องการ
 ความช่วยเหลือน้อยกว่า ๒๕ เปอร์เซ็นต์ของเวลา ๒๓ เปอร์เซ็นต์ (๙ คน) ไม่ต้อง
 การความช่วยเหลือเลย ๒๑ เปอร์เซ็นต์ (๘ คน) รู้สึกลังเลใจในการขอความช่วยเหลือ
 จากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด อาจารย์ส่วนใหญ่พอใจในความช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ห้องสมุด
 ในกรณีที่ไม่ต้องการความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด อาจารย์ ๑๕ คน สามารถใช้
 ระบบการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลสหรัฐในการค้นหาสิ่งพิมพ์ที่ต้องการ นอกจากนี้อาจารย์ยังมี
 ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือทางบรรณานุกรมในการเข้าถึงสิ่งพิมพ์รัฐบาลค่อนข้างจำกัด

๕๕ เปอร์เซ็นต์ของผู้ตอบแบบสอบถามคุ้นเคยกับการใช้ MONTHLY CATALOG ของสิ่งพิมพ์รัฐบาลสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นบรรณานุกรมเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่สำคัญ สำหรับอายุของสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ใช้ ๖๕ เปอร์เซ็นต์ (๓๓ คน) ต้องการสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่มีอายุภายในระยะเวลา ๕ ปี ๗๕ เปอร์เซ็นต์ (๓๘ คน) ต้องการสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่มีอายุภายใน ๑๐ ปี

นอกจากนี้ งานวิจัยของเฮร์นอน (Hernon 1979: 5192a) เรื่องการใช้และไม่ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของรัฐบาลกลาง มลรัฐ และเทศบาลเมือง (Federal, State and Municipal Government Publications) ของอาจารย์ในสาขาสังคมศาสตร์ เช่นเดียวกับงานของ แมคคาก็และเพอร์เซล (๑๙๗๒: ๘-๑๑) โดยเฮร์นอนได้เลือกศึกษากลุ่มอาจารย์ในสาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมวิทยาของสถาบันการศึกษาที่มีโปรแกรมการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก และมีห้องสมุดเป็นห้องสมุดรับฝากสิ่งพิมพ์รัฐบาล (Depository library) รวมทั้งตั้งอยู่ในรัฐ อิลลินอยส์ อินเดียนนา มิชิแกน และโอไฮโอ โดยทำการศึกษา ๖ ด้าน คือ การใช้ห้องสมุดโดยทั่วไป เปรียบเทียบกับการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล วัตถุประสงค์ของการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล วิธีกำหนดความต้องการข่าวสารในการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล การต้องการความช่วยเหลือและประเภทของความช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดในการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล เหตุผลที่ไม่ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล และการจัดทำโปรแกรมห้องสมุดเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์รัฐบาล

ผลการวิจัย พบว่า ๔๕.๗ เปอร์เซ็นต์ของผู้ใช้ห้องสมุดเป็นประจำใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลมาก ส่วนผู้ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลน้อยจะใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลมากกว่า ๑-๕ ครั้ง เพราะมีเลขานุการ นักศึกษา หรือผู้ช่วยนักวิจัยช่วยในการรวบรวมข้อมูลหรือหาจากห้องสมุดแห่งอื่น นักเศรษฐศาสตร์เป็นกลุ่มที่ใช้เอกสารอยู่ในระดับสูงและปานกลาง คิดเป็น ๗๒.๔ เปอร์เซ็นต์ นักรัฐศาสตร์ ๖๒.๓ เปอร์เซ็นต์ นักสังคมวิทยา ๕๔.๘ เปอร์เซ็นต์ ๔๓.๖ เปอร์เซ็นต์ของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลจากห้องสมุดมหาวิทยาลัย ๕ ครั้งหรือมากกว่านี้เล็กน้อย อาจารย์ ๑๑๒ คน ไม่ได้ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล อาจารย์ ๑๖๐ คน เห็นว่า สิ่งพิมพ์รัฐบาลมีน้อย ไม่มีคุณค่าในสาขาของตน อาจารย์ ๗๙ คน ได้รับความรู้เกี่ยวกับสิ่งพิมพ์รัฐบาลเป็นการส่วนตัว จำนวนเวลาที่ใช้ในการค้นหาข้อสนเทศจากสิ่งพิมพ์รัฐบาลไม่คุ้มกับข้อมูลที่ได้รับ (๖๙ คน) อาจารย์ไม่คุ้นเคยกับการจัดสิ่งพิมพ์รัฐบาลของห้องสมุด (๔๓ คน)

อาจารย์ส่วนน้อยไม่ทราบว่ามียังมีสิ่งพิมพ์รัฐบาลในท้องสมุด (๓๑ คน) อาจารย์อาศัยเลขานุการ นักศึกษา ผู้ช่วยนักวิจัย ในการรวบรวมสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ต้องการ (๒๔ คน) อาจารย์ใช้ สิ่งพิมพ์รัฐบาลจากท้องสมุดแห่งอื่น (๑๒ คน) นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามอีก ๒๒ คน เห็นว่า สิ่งพิมพ์รัฐบาลไม่จำเป็นต่อการสอนและวิจัย ความรับผิดชอบในตำแหน่งบริหารทำให้ต้องใช้เวลามากในการค้นหาข้อมูล

และจากการศึกษายังพบปัญหาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล คือ ระบบการจัดหมู่สับสน (๕๔ คน) บัตรรายการไม่ได้แสดงสิ่งพิมพ์รัฐบาลทั้งหมดที่มีอยู่ (๑๔ คน) ประสบความ ยุ่งยากในการตรวจสอบว่าท้องสมุดมีสิ่งพิมพ์รัฐบาลหรือไม่ (๓๖ คน) สิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ต้องการไม่อยู่บนชั้น (๒๕ คน) ท้องสมุดมีสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ต้องการเพียงเล็กน้อย (๑๔ คน) อาจารย์บางคนอาศัยบัตรรายการในการค้นหาสิ่งพิมพ์รัฐบาล

ส่วนผลการวิจัยของ วิลสัน (Wilson 1979: 22) เรื่อง การใช้สิ่งพิมพ์ รัฐบาลของอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยทรีนิตี รัฐเทกซัส แตกต่างจากงานวิจัยทั้งสองที่กล่าวมา แล้ว คือ ได้นำเอาอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ ๒๓ คน มาศึกษาร่วมกับอาจารย์ทางสังคม- ศาสตร์และมนุษยศาสตร์ โดยผลการศึกษาไม่สามารถสรุปออกมาเป็นรูปแบบการใช้สิ่งพิมพ์ รัฐบาลได้อย่างชัดเจน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ แมคอีลเวิน (McIlvaine 1979: 23) เรื่อง การใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของอาจารย์มหาวิทยาลัยคอนเนคติกัต ปรากฏผลแต่เพียงว่า อาจารย์ค่อนข้างจะใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลมากขึ้น และงานวิจัยของ เฮอร์นอนร่วมกับวิลเลียมส์ (Hernon and Williams 1979: 23) เรื่อง การใช้และไม่ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของ อาจารย์ที่มหาวิทยาลัยเนบราสก้า โอคาโฮมา มีลักษณะคล้ายคลึงกับการวิจัยของ วิลสัน (๑๙๗๙: ๒๒) คือ รวมเอาอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์มาศึกษาด้วย แต่งานวิจัยของ เฮอร์นอน และวิลเลียมส์ ได้สรุปผลออกมาว่า มีผู้ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล ๓๑ เปอร์เซ็นต์ และอาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการให้รวมเอาสิ่งพิมพ์รัฐบาลเป็นส่วนหนึ่งในการสอนการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลมากกว่า จะให้สอนเป็นวิชาอิสระ

และการวิจัยของ เดอเวลบิส (DeVelbiss 1979: 25) เรื่อง การใช้บัตร เรื่องเพื่อค้นหาสิ่งพิมพ์รัฐบาลของอาจารย์มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย การศึกษานี้แตกต่าง จากที่กล่าวมาแล้ว เพราะศึกษาเพียงด้านเดียว คือ การใช้บัตรรายการซึ่งปรากฏว่า

สิ่งพิมพ์รัฐบาล ๖๐ เปอร์เซ็นต์ ที่อาจารย์ย้ายออกจากห้องสมุดอาศัยค้นหาจากบัตรหัวเรื่อง และห้องสมุดทำบัตรรายการสิ่งพิมพ์รัฐบาลน้อยกว่าจำนวนสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ห้องสมุดมีอยู่

สำหรับในประเทศแคนาดา มีการศึกษาการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลจากงานของ จาร์วี (Jarvi 1979: 25) เรื่อง การเข้าถึง (access) สิ่งพิมพ์รัฐบาลในห้องสมุด มหาวิทยาลัยและห้องสมุดประชาชนในรัฐออตตาวาและออนตาริโอ ผลการวิจัย พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดครึ่งหนึ่งที่เป็นอาจารย์ไม่รู้ว่ามีสิ่งพิมพ์รัฐบาลในห้องสมุด และมีความยุ่งยากในการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล อาจารย์ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลมากที่สุดเรียงตามสาขาวิชาจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เศรษฐศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเฮร์นอน (Hernon 1979: 5192a) สาขารองลงมา ได้แก่ รัฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และสังคมวิทยา

เฮร์นอน (Hernon 1979: 108-116) ได้ทำการเปรียบเทียบผลการวิจัยของ แคนเนี่ยลสัน เฮร์นอน และวิลเลียม แมคคาก็และเพอร์เซล แมคคินแวนและวิลสัน เกี่ยวกับสิ่งพิมพ์รัฐบาล สรุปได้ คือ

การใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล จากการศึกษาที่มหาวิทยาลัยคอนเนคติกัต พบว่า อาจารย์ ๔๕.๕ เปอร์เซ็นต์ (๒๕ คน) ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล ๑ ครั้ง หรือน้อยกว่าต่อภาคการศึกษา มหาวิทยาลัยทรินิตี้ อาจารย์ ๓๕ เปอร์เซ็นต์ (๒๐ คน) ไม่ค่อยจะหรือไม่เคยใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล มหาวิทยาลัยเนบราสก้า โอคลาโฮมา อาจารย์ ๑๔ เปอร์เซ็นต์ ไม่เคยใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล ๒๕ เปอร์เซ็นต์ ใช้ ๑-๒ ครั้งต่อปี มหาวิทยาลัยเคสเวสเทิร์นรีเสิร์ฟ อาจารย์ ๓๕ เปอร์เซ็นต์ ไม่เคยใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล การสำรวจเท่าที่ผ่านมา พบว่า เหตุผลสำคัญที่ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล คือ อาจารย์เห็นว่า สิ่งพิมพ์รัฐบาลไม่จำเป็นต่องานที่ทำ . ที่ มหาวิทยาลัยเนบราสก้า พบว่า อาจารย์ไม่เห็นคุณค่าของสิ่งพิมพ์รัฐบาล เพราะพิมพ์น้อย ไม่มีคุณค่าในสาขาวิชาโดยตรง ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญในการนำไปอ้างอิง ไม่ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล หรือใช้ไม่บ่อยครั้ง ที่มหาวิทยาลัยทรินิตี้ ๒๕ เปอร์เซ็นต์ของผู้ใช้ห้องสมุดเป็นประจำ ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลเป็นประจำเช่นกัน

การขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด จากการศึกษาเท่าที่ผ่านมาไม่ได้เปรียบเทียบจำนวนครั้งที่อาจารย์ขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด อาจารย์ไม่เคยขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด มีค่าเปอร์เซ็นต์แตกต่างกันสูงสุด ๒๓ เปอร์เซ็นต์

การค้นข้อมูลเอกสารจากสิ่งพิมพ์รัฐบาล จากการวิจัยครั้งก่อน ๆ พบว่า อาจารย์อาศัยเอกสารอ้างอิงในวรรณกรรมหรือบรรณานุกรมเฉพาะวิชาในการค้นข้อมูล ใช้วิธีค้นหาเองตามชั้น (browsing) ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ปัจจุบันอาจารย์ใช้วรรณกรรมเฉพาะวิชาและทรัพยากรต่าง ๆ มากขึ้น การค้นหาเองตามชั้นน้อยลง นอกจากนี้อาศัยรายชื่อสิ่งพิมพ์ บัตรรายการ รายชื่อสิ่งพิมพ์ที่ส่งมาให้เป็นประจำ (mailing list) การติดต่อเป็นการส่วนตัว ในการหาสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ต้องการ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า อาจารย์มีความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือทางบรรณานุกรมที่ใช้ในการค้นหาสิ่งพิมพ์รัฐบาล และจากการศึกษาในปัจจุบัน พบว่า ๑ ใน ๔ ของผู้ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล ไม่ใช้ทรัพยากรประเภทใด ส่วนผู้ใช้ทรัพยากรที่จะอาศัยทรัพยากรชื่อเรื่อง ทรัพยากรที่ใช้บ่อย ได้แก่ Index to U.S. Government Periodicals ๔๗.๔ เปอร์เซ็นต์ Monthly Catalog ๔๓.๔ เปอร์เซ็นต์ Selected U.S. Government Publication ๓๐.๔ เปอร์เซ็นต์ Retrospective Indexes ๓๐.๒ เปอร์เซ็นต์ CIS (Current Information Service) Index ๑๙.๕ เปอร์เซ็นต์

อายุของสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ใช้ จากการศึกษาที่มหาวิทยาลัยเคสเวสเทอร์นรีเสอร์พ พบว่า อาจารย์ ๖๕ เปอร์เซ็นต์ ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลที่มีอายุภายใน ๕ ปี ๗๕ เปอร์เซ็นต์ ต้องการสิ่งพิมพ์ที่มีอายุน้อยกว่า ๑๐ ปี ที่มหาวิทยาลัยเนบราสก้า ไม่มากกว่า ๕ ปี ใหม่ที่สุดยิ่งดี ปัจจุบันนักสังคมศาสตร์ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลใหม่ ๆ มากขึ้น ที่มีอายุน้อยกว่า ๓ ปี

การค้นหาสิ่งพิมพ์รัฐบาล ที่มหาวิทยาลัยเนบราสก้า พบว่า อาจารย์ใช้วิธีลองผิดลองถูก (trial-and-error) คิดเป็น ๓๔ เปอร์เซ็นต์ ได้รับการสอนไม่เป็นทางการจากบรรณารักษ์ ๓๕ เปอร์เซ็นต์ เข้าเรียนเป็นรายวิชา ๓๗ เปอร์เซ็นต์

นอกจากนี้ในสหราชอาณาจักร มีการศึกษาความต้องการด้านข้อมูลของนักสังคมศาสตร์ ช่วงปี ๑๙๖๗ และ ๑๙๗๐ โดยส่งแบบสอบถามไปให้นักวิจัยทางสังคมศาสตร์ นักการศึกษา หน่วยงานรัฐบาล สถาบันวิจัย หน่วยงานอุตสาหกรรม ได้รับแบบสอบถามคืนมา ๑,๐๘๘ ชุด คิดเป็น ๔๑.๕ เปอร์เซ็นต์ ปรากฏว่า นักเศรษฐศาสตร์ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ นักรัฐศาสตร์ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ จาร์วี (๑๙๗๔ ๒๕) และ ของเฮอร์มัน (๑๙๗๔ ๕๑๙๒) ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว และผู้ตอบ

แบบสอบถาม ๒๓ เปอร์เซ็นต์ ไม่เคยใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล ส่วนลักษณะการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล ปรากฏว่า นักเศรษฐศาสตร์กับนักสังคมวิทยา ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลสำหรับด้านสำมะโนประชากร และข้อมูลมาตรฐาน (normative data) นักประวัติศาสตร์ใช้ในการหาข้อมูลที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ นักรัฐศาสตร์ก็เช่นเดียวกัน เกี่ยวกับความต้องการติดตามแหล่งข้อมูลใหม่ ๆ ผู้ตอบแบบสอบถาม ๘๔ เปอร์เซ็นต์ เห็นว่า สำคัญมากถึงปานกลาง ในการที่จะทราบว่า มีสิ่งพิมพ์ใหม่และได้รับทันทีที่พิมพ์เสร็จ

อาจจะกล่าวได้ว่า สำหรับงานวิจัย การใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลของอาจารย์ในสาขาเกษตรศาสตร์ทั้งของไทยและต่างประเทศ ยังไม่มีผู้ทำการศึกษามาก่อน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย